

Meğer orijinal küre yıllardır kayıpmış

Kırılan taklit küre (solda) orijinal küre (sağda)

ÖMER ERBİL

Türkiye / 23/04/2014

Çemberlitaş'taki Sultan II.Mahmud Türbesi önündeki tarihi çeşmede duran mermer kürenin kaybolduğu yönünde çıkan haberler başka bir gerçeğin meydana çıkmasını sağladı. Meğer türbenin yapıldığı tarihte üzerinde meridyen ve paralellerin bulunduğu, kıtaların çizildiği orijinal küre uzun yıllardır kayıpmış. Şuan kayboldu denen küre ise 25- 30 yıl önce mermerden yapılan taklit küre olduğu, bunun da yere düşüp iki parçaya ayrılınca türbeler müzeler deposuna kaldırıldığı anlaşıldı. Türbenin ilk yapıldığı dönemde konan orijinal kürenin resmine Radikal ulaştı.

Milliyet gazetesinde dün yeralan habere göre II. Mahmud Türbesi önünde yer alan Divanyolu Çeşmesi'nin üzerindeki mermer küre bir aydır kayıptı. Sultan Abdülmecid'in 1840'ta babası için yaptırdığı türbenin önüne ampirik üslupta 2,5 metre yüksekliğinde bir çeşme yaptırmıştı. Divanyolu'nun ilk Ampir yapısı, Cevri Kalfa Mektebi, ikincisi ise II. Mahmud Türbesiydi. Napolyon'un imparatorluk döneminde Fransa'da doğan ve çok geçmeden, Barok ve Rokoko üsluplarında olduğu gibi Türk zevkine uyarlanarak Boğaziçi'ndeki bazı saray ve yalılarda uygulanan bu klasisist üslûbun diğer yetkin örnekleri de Tophane'deki Nusretiye Camii ile Topkapı Sarayı müştemilatından Alay Köşkü'dür. Tanzimat'tan sonra adeta resmî üslûp haline gelen ve yaygın bir biçimde kullanılan Ampir, hiç şüphesiz Fransız kültürüyle kurulan ilişkinin sonuçlarından biri olarak kabul görür. Türbe, hem Divanyolu'nda modern zamanların başlangıcını, hem de Tanzimat ricalinin Fransız İhtilâlî ideallerine bağlılığını ifade ettiği yorumlarına neden olur. Bir tür âbide olarak inşa edilen bu çeşmenin üzerinde yer alan ve aslında herhangi bir fonksiyonu bulunmayan küre, uzmanlara göre, mimari tarihinde sadece Fransız devrimini de içine alan döneme ve Fransız İhtilâlî'nin özündeki temel ilkelere işaret etmektedir. Küre İttihat ve Terakki döneminde ise Osmanlı'nın dünya hakimiyet teorisinin ifadesi olarak "Kızıl Elma" olarak yer bulur.

Başı hep dertte oldu

Küre'nin başı bir türlü dertten kurtulmaz. Defineciler tarafından daha önce de defalarca tahribata uğramış, en son yere indirilmeye çalışılırken düşürülerek iki parçaya ayrılmıştır. Ancak bilinen gerçek ise en son onarılarak yerine yerleştirilen kürenin orijinal olmadığıdır. TÜRÇEK (Türbeler Çeşmeler Kültür Varlıklarını Yaşatma Derneği) tarafından yapılan açıklamada orijinal kürenini ne zaman alındığı yönünde elimizde net bir bilgi yok. Ancak kaybolduğu iddia edilen küre iki parça halinde Türbeler ve Müzeler Müdürlüğü'nde koruma altına alınmıştır. Ancak bu küre orijinal olmadığı gibi tam anlamıyla bir kopyası da değildir. Dernek olarak aslına çok daha yakın bir kopyasını yakında çeşmenin üzerine koyacağız. Orijinalinin de yetkililerce aranması devam ediyor. "

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)